

Geduld oefenen en groeien in ondernemerschap

Stilstand is achteruitgang. Maar uit het project Melken in de Nieuwe Realiteit blijkt dat dit in de huidige situatie voor melkveehouders niet opgaat. Die kunnen beter niet uitbreiden in de komende 7 jaren. Wat ze wel zouden moeten doen, is zichzelf ontwikkelen en wennen aan het idee dat niet uitbreiden uiteindelijk meer zal opbrengen dan fors investeren.

Wilma Wolters

NOG NIET UITBREIDEN

Voor de komende 7 jaren luidt het advies voor melkveehouders: niet uitbreiden.

Foto: Gertjan Zevenbergen

Het meest wezenlijke van de Nieuwe Realiteit is het afschaffen van het melkquotum. De deelnemers aan het project vinden het tegenvallen dat dat nog 7 jaar op zich laat

wachten. Veel melkveehouders zijn nu klaar voor groei en willen investeren na een lange periode waarin ze dat nauwelijks gedaan hebben. Maar uit de resultaten van het project, die tijdens een symposium op 10 juni in Lelystad gepresenteerd werden, blijkt dat veehouders financieel gezien beter nog wat langer kunnen wachten met uitbreidingsinvesteringen.

Verwachtingen van de nieuwe melkmarkt

In Nederland zal tot 2020 een productie-uitbreiding van meer dan 10 procent plaatsvinden, zo verwachten de onderzoekers. Zij baseren dat met name op de ondernemerskwaliteiten van Nederlandse melkveehouders, op het saldo (winst/kg melk) en op de concurrentiepositie van de melkafnemers. Daarmee behoort Nederland samen met gebieden als Denemarken, België, Noord-Duitsland en Noordwest-Frankrijk tot de groep grootste productie-uitbreiders in de EU. Deze uitbreiding wordt met name bereikt door het afschaffen van de quoterings. Dat biedt de vrijheid om te groeien, terwijl nu de productie gelimiteerd is.

In een vrije markt zullen de melkprijzen dalen en meer schommelingen vertonen. In de VS en Nieuw-Zeeland, landen waar al langer een vrije markt voor melk bestaat, schommelen de prijzen met -25 en +25 procent ten opzichte van het langjarig gemiddelde. Die fluctuaties zouden in Nederland ook kunnen gaan gelden. In een vrije markt zal de melkprijs vooral beïnvloed worden door de economische groei in opkomende economieën zoals India, Brazilië en Rusland, door de energieprijzen en diens invloed op de voerprijzen, door het landbouw- en energiebeleid in de EU en de Verenigde Staten (VS) en door de productie-uitbreiding in de zuivelregio's wereldwijd.

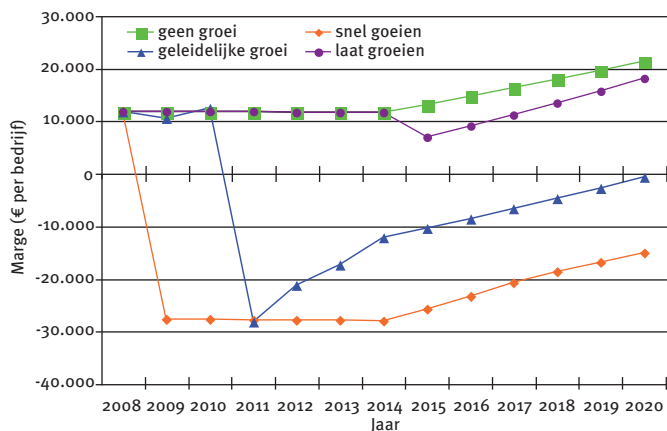
Standaardbedrijf: niet uitbreiden

Ondanks de voorspelde groei van de productie van zuivel in Nederland, is het voor melkveehouders financieel niet interessant om die uitbreiding nu al te realiseren. Figuur 1 laat dat zien voor een standaardbedrijf met 75 melkkoeien. Dit bedrijf heeft een saldo van 30 euro per 100 kg melk (opbrengsten minus voerkosten), ontvangt 33 cent per kg melk en wil groeien van 600.000 kg naar 1 miljoen kg melk. De marge (cashflow minus privé en belastingen, aflossingen en herinvestering machines) daalt naar bijna 30.000 euro negatief

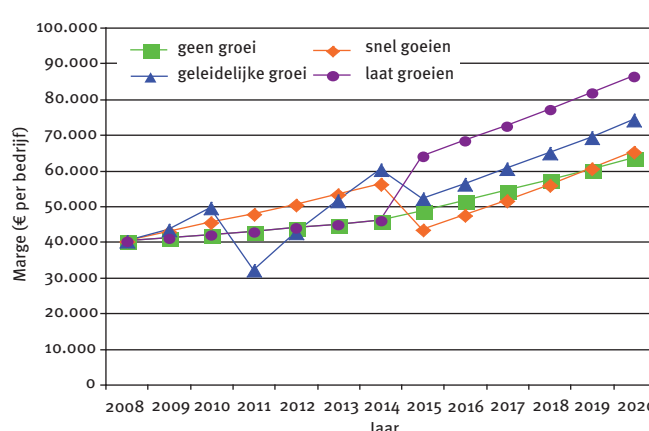
Figuur 1

Marge in de jaren 2008 t/m 2020 bij verschillende groeiscenario's voor een standaardbedrijf met 75 melkkoeien.

Figuur 2

Marge in de jaren 2008 t/m 2020 bij verschillende groeiscenario's voor een topbedrijf.

als het bedrijf de uitbreiding nu zou realiseren. Die marge blijft zo laag totdat het quoteringssysteem is afgeschaft en het bedrijf de financieringslast kan verkleinen. Als het bedrijf in 2011 fors investeert en daarna geleidelijk extra quotum aanschaft, zal de marge ook tot 30.000 euro negatief dalen. Vervolgens stijgt de marge sneller, omdat de quotumlasten lager zijn en omdat de stalbezetting langzaam groeit. Als vanaf 2015 wordt geïnvesteerd blijft de marge positief. Toch zijn de investeringskosten voor het standaardbedrijf zo hoog dat geen groei het meest aantrekkelijk is. Na 2015 stijgt de marge geleidelijk omdat de financieringslasten steeds kleiner worden en de 1 procent absolute groei zorgt voor een sterkere stijging van de melkleverantie.

Topbedrijf: investeren na quotumafschaf

Voor een topbedrijf (met een lagere mestafzetprijs, een lagere investering per koeplaats, een lager vreemd vermogen en een saldo van 32,5 euro per 100 kg melk) geldt ook dat snel groeien niet de beste optie is (zie figuur 2). In de eerste jaren zal snelle groei voor een goede marge zorgen, maar op den duur is de marge lager dan de meeste andere bekeken groeiscenario's. Geleidelijk groeien zorgt tweemaal voor een dalende marge; eenmaal als de stal gebouwd wordt en later nog eens door het belastingeffect. Het beste voor een topbedrijf is late groei. Vanaf 2015 gelden geen quotumkosten meer, zodat dit bedrijf met een bovenmodaal saldo een flinke marge weet te halen als het vanaf dat jaar uitbreidt.

7 jaren wachten?

Het quoteringssysteem blijkt dus behoorlijk in de weg te zitten voor Nederlandse veehouders. Voorzitter van European Dairy Farmers (EDF) Harm Holman noemt de health check zelfs 'dodelijk' voor Nederlandse melkveehouders. "Wij kunnen nog geen gas geven omdat we nog tot 2015 met hoge quotumkosten zitten, terwijl andere landen nu kunnen groeien en werken aan de structuurontwikkeling van de sector. Daarbij is de superheffing funest voor Nederland. Dat belet ons meer te produceren, terwijl er met de huidige voedseltekorten geen enkele reden voor is om dat systeem in stand te houden." Maar zouden melkveehouders dan helemaal niets moeten doen in de komende jaren? "Dat niet", zegt Dirk Siert Schoonman van de commissie Melkveehouderij van Productschap Zuivel. "De komende 7 jaren zouden melkvee-houders kunnen gebruiken om zichzelf te ontwikkelen en om hun bedrijf goed op de rit te zetten. Neem de kosten van vandaag niet mee naar 2015", is Schoonmans advies. Hij pleit voor andere groei dan uitbreiding. "Groei is meer dan meer koeien melken. Het zit in onze cultuur om te willen investeren, maar er zijn meer manieren om ondernemerschap zichtbaar te maken." Hij noemt hiervoor de volgende strategieën die melkvee-houders tot 2015 zouden kunnen volgen: groei in ondernemerschap, groei in kostenverlaging, groei in liquiditeit, groei in kwaliteit en vooral ook: oefen je geduld. "Nu uitbreiden betekent waarschijnlijk interen op je marge. Leer geduldig te wachten tot de omstandigheden gunstiger zijn."

Het project

Het project Melken in de Nieuwe Realiteit is een initiatief van European Dairy Farmers (EDF), een netwerk van 350 melkvee-houders uit 17 Europese landen die op basis van bedrijfseconomische analyse kennis en ervaring uitwisselen. Productschap Zuivel is hoofdfinancier en ook het ministerie van LNV heeft financieel bijgedragen aan het onderzoek. Verder hebben met name Rabobank, ASG en LEI hun medewerking verleend.